

Краљ у Русији

— Телеграм нашем Пресбиру —

Његово Величанство Краљ ирисио је у четвртак по подне на станицу Кибарч на руско-њемачкој граници. На станици, испред жељезничког воза, на којем је Краљ са пратњом доцуговао из Берлина, бјеше постројена једна компанија улака са музиком и заставом на челу.

Чим је воз ушао у станицу, руска војна музика засвира црногорску химну. Улаки одаваху прописну војничку почаст.

Господар, у руској генералској униформи, са палицом маршала руске војске у руци, сиђе са степеница вагонских и поздрави руске војнике звонким ускликом: „здрво, јунаци“!

Компанија улана одазва се са громким трократним: ура!

Пред жељезничким возом цијелу станицу бјеху прекрилили представници војних и грађанских мјесних власти, у пуној парад.

Краљ је обишао компанију улана, праћен од представника војних власти.

На станици је по томе учињена кратка почивка.

Испраћен војним почастима и свирањем црногорске химне од стране војне музике, Краљ је за тијем са свитом ушао у засебни царев жељезнички воз, који га је чекао на станици.

Са Његовим Величанством ушао је у воз и генерал Књаз Василиков, који је послат из Петрограда на саму границу, да се стави Господару на расположење у име Његова Величанства Императора Николе II. и цијеле руске војске.

Његово Величанство Краљ наилази се у најповољнијем здрављу.

Цетиње, 28. јануара

У братској Бугарској завршена је једна ријетка народна свечаност.

Његово Краљевско Височанство Борис, најстарији син Краља Фердинанда, нашљедник бугарског пријестола, проглашен је за пунољетног. Томе срећноме чину поклоњена је велика важност како од стране софиског краљевског двора, тако и од стране цијелога бугарског народа. Послије толико вијекова ропства, мука и искушења, браћа Бугари гледају уз свој пријесто младу свјежу снагу, на коју ће се, кад Провиђење одреди, ослањати њихова будућност. Краљевић Борис је први нашљедник пријестола обновљене, младе бугарске државе.

Свечаности, које је поводом проглашења пунољетства Књаза Бориса развила бугарска пријестоница са цијелом земљом, биле су тако величанствене и значајне, да су због истијех опет били обрађени на Бугарску погледи образованог свијета. У Софији су били том приликом на окупу представници многих страних дворова и држава. Њихово присуство био је јасан доказ о великоме угледу, који данас ужива у свијету Бугарска. Њихов долазак на ту свечаност потврдио је, да

Бугарска и њен Краљ у образованом свијету уживају неподјиљено поштовање. Кроз штампу свијех великих и просвијешћених европских народа опет су, и поводом те свечаности, прошле многобројне хвале у корист бугарског народа и у славу Краља Фердинанда. Све се хвале своде на једно и опште признање: да се Бугарска међу државама на Балкану винула на прво мјесто и да је њен Краљ, својим радом и трудом, стекао опште симпатије.

Велики је капитал за једну малу државу углед, који ужива у свијету, и поштовање, са којим одасу да бива предсријетано име њеног народа и његова владатеља. Бугарска Краљевина има у изобиљу тога капитала, који је потребан свакој малој, особито балканској држави. Цивилизовани свијет навикао је — споредно је питање, да ли са или без разлога — гледати на Балкану државе и народе, који не умију у потпуној мјери да буду коначни своје судбине и среће. Истина ваза су туђини мутили балканску срећу; али несрећа једног народа и његове државе најприје потиче из њега самог. Смрт твоја од тебе Израилу. Препаци, нереди, неслоге, узајамна прегоњења, унутрашње трзавице, удари и изненађења — чиме је испуњен млади живот готово свијех балканских држава, допринијели су, те се из средине великог образованог свијета са неповјерењем и као неким омаловажењем почело гледати на будућност балканских народа. Бугарска је успјела да сразмјерно за веома кратко вријеме и најбрже разбије ту сумњу, у колико се и на њу односила, и да у очима културне Европе створи себи кредит.

Ту чињеницу нико више не спори. Она је о свечаности проглашења пунољетства Књаза Бориса дошла до особитога израза. Она је већ толико јака, да је побједила завист. А ове има свуда, на Балкану готово највише.

Са српских страна прати се оправданом завишћу силни напредак Бугарске. Али та завист ипак треба да уступи мјесто учењу бугарског начина, којим су дошли до садашње висине. Бугари, као оснивачи државе, имају неколико врлина, у којима су Срби у цијелој својој историји на Балкану прилично оскудијевали. Код њих у њиховом темпераменту и њихову карактеру, јаче су истакнуте неке особине које их чине способним да своју државу боље чувају и развијају. У бугарскоме народу и његовој интелигенцији мало се може наћи антидржавних особина. Мудра владавина Краља Фердинанда развила је још више те бугарске врлине и потчинила их задатку бугарске државе. Цијела двадесетпетогодиш-

ња владавина Краља Фердинанда представља систематски рад, поступни развој и смишљени напредак. С једне стране Краљ, mudar, вјешт и јаке воље, с друге стране народ послушан и занесен мишљу о снази своје државе — учинили су, те је Бугарска процвјетала и добила опште симпатије.

Краљ Фердинанд може да буде задовољан плодовима својега рада. Бугарски народ може да буде срећан са таквим владатељем. Они су се нашли на истоме путу ка слави и добру Бугарске. Њихове су се душе разумјеле и особине удружиле у корист јачања бугарске државе. Бугарски народ, способан само да гради државну зграду, није својем краљу и својим владама чинио сметње. И зато сада заједнички жању плодове својега рада. Бугарска се успела на прво мјесто на Балкану. Њена је будућност обезбјеђена. Краљ Фердинанд се поноси својом Бугарском, која га љуби и чува; Бугарска је срећна са Краљем Фердинандом и његовом династијом, гледајући у њима једно од јемстава своје лијене будућности.

Цетиње, 28. јануара

Влада д-ра Милована Миловановића у Србији предложила је била владару да се Народна Скупштина распусти и да се нови избори распису. Владар тај предлог није одобрио и тако је Миловановићева влада понукла парламентарне конвенције и позивала оставку, која јој је била и уважена. Послије тога настало је сајеговање, након чега је владар почесно распустио народну Скупштину, који би могли дозвинути на управу државу ради избора посланика а под маском да чувају изборе од партијских управа. На код националне и напредне странке Стојановић, није нашао сусретљивости, те је његова мисија потпуно пропала. Кад је састав нове владе попуњен генералу Саву Грујићу, али ни он није могао учинити ништа и тако је Миловановићев кабинет остао.

Из Кине јављају да кинески државник Јуанши-кај ради на томе да наговори републиканце да еву власт предају њему до год народна скупштина не одлучи о судбини Кине. Та жеља тешко да ће му бити уважена пошто су републиканци наковненији Сунјајену, док Јуанши-каја сматрају као царског пољубца.

У Мексикоу је опет бујнула револуција, али овог пута устали су против председника републике Мадера његови другови. Они су Мадера прогласили да је свргнут и утаборили су се према граду Моросу. Влада је противу побуњеника одмах послала своје чете и очекују се крвави сукоби.

Овијех дана вршели су избори у Баварској и они пијесу ни мало повољно испали по владу, јер је из њих изашла са познатом апсолутном већином. Либерали и социјалисти су добили знатан број посланика.

У Угарској још се воде преговори о споразуму са опозицијом. По увијеравању штампе, проф Кун, који се сада бави у Бечу, нашао је формулу за споразум и о томе се сајеговао са аустријском владом, а порочато с министром војним, кога хоће да придобије за ову ствар. Та његова формула задовољила би захтјеве угарске опозиције, а при томе ни би повриједила објективност Аустрије.

Из Солуна стигле вијест да је бивши турски султан Абдул Хамид ободно, али да нема опасност по његов живот.

Свечаности у Софији

Пунољетство бугарског нашљедника.

Софија, 23. јануара

Нашљедник бугарског пријестола, принц Борис, проглашен је према одредбама државног устава за пунољетног. Пријестоница Бугарске, Софија, заодјела се поводом тога у свечано рухо. Град је искићен заставама свијех земаља, које учествују код слава. Сви су европски владари послали своје заступнике, да изруче своје честитке и увеличају славу. Принц Борис, који је навршио осамнаесту годину живота и који је позван, да једном засједне на пријесту краља Фердинанда, биће први бугарски владатељ, који се родио у Бугарској и васпитањем и вјером сљубио се са бугарским народом. Династија, коју је основао Фердинанд I, постала је народна и припада цијелој земљи.

Бугарски престолонашљедник Борис, кога Бугари називају „принц од Трнова“, први је нашљедник пријестола, који се од пронасти старог бугарског царства опет као Бугарин родио у Бугарској. Као такав он је већ данас представник младе, препорођене Бугарске, која, захваљујући руском ослободитељу, сопственом снагом, обзирном и народном политиком, ради око усавршења модерне краљевине. У смислу ове политике славе је у Софији од великога и политичкога и моралнога значаја за Бугарску и за Бугаре.

Младу Бугарску је створила Русија на берлинском конгресу. Сад је уз Румунску најјача од хришћанских држава на Балкану, држава, која озбиљно ради око својега унутрашњег развоја. Бугарски се народ подигао великом енергијом; његову се препињу дивн Европа.

На том слави у бугарском краљевском двору били су на окупу засебни заступници свијех дворова, да увеличају славу младе династије.

Свечаности су трајале три дана и врло су свечано проведене. Бугарска такве свечаности не памти.

Свечаности су отпочеле у четвртак, 19. ов. м. када су гости са стране почели да долазе. Бугарска пријестоница била је у свечаном руву; куће, улице све је било искићено. Народне заставе на све стране се лепршале.

Од гостију је дошао први престолонашљедник Константин, затим аустријски надводвода Карло Алберт, на онда руски велики књаз Андрија Владимировић, престолонашљедник Александар и тако редом.

На жељезничкој станици дочекивао их је сам краљ Фердинанд с министрима, великодостојницима и грађанством. На перону је била постројена чета и музика. Чета је одавала прописну почаст, а музика интонирала химне.

Чим је који дошао, поздравио се с царем, предавао почасну чету, представљени министри и великодостојници и у парочитом навиљон примно поздрав грађанства и с царем се одвезао у варош.

Том приликом, 20. ов. м., краљ Фердинанд је издао на бугарски народ манифест, којим је принца Бориса прогласио за пунољетна и изразио тврду вјеру, да ће се бугарски престолонашљедник показати у свему достојан сина наше лијене домовине, да ће чувати слободу и независност бугарског народа, бринути се за његово благостање и напредак, те ће као војник бити вјеран и одан нашој војсци.

Тог истог дана служена је свечана служба када је пред војном школом нашљедник Борис положио заклетву, завјећујући се, да ће штитити слободу и независност бугарског народа и да ће увјек настојати да осветли оружје бугарске војске. Том приликом нашљедник је примио представнике страних држава. Први му је приступио руски књаз Андреја Владимировић и поздравио га у име руског цара уручујући му царев дар — сабљу, на којој је својеручно потпис царев и слика цара. Цар њемачки по свом изасланику књазу Фридриху Леополду даровао му је орден црвеног орла и скупоцјену кинеску вазу, грчки краљ велики крст опточен брилијантима, султан му је даровао пунокрвниг арапског хата и т. д.

У подне је био ручак у војној школи, на коме су пале многе здравнице.

По подне нашљедник је примао многобројне депутације, када су страна посланства у част високих гостију давала чај. Њ. Краљ. В. Краљевић Нашљедник Да-

нило био је са књазом Андријом и престолонаследницима Грчке и Србије на чај у руском посланству.

У вече је у двору био породични дине, а потом у официјерској касини дворски бал.

И цео дан затим протекло је у свечаностима и гозбама, када су сви страни изасланици и њихова пратица били одликовани.

У недељу, 22. ов. м., у 3 сата последије подне Краљевић Данило, аустријски потпуковник Карло Алберт, њемачки књаз Фридрих Леополд, грчки наследић Константин и изасланици француски, енглески, талијански и шпанско-леки отпутовали су брзим возом из Софије. Краљ Фердинанд, наследић Борис и принц Кирил испратили су их на станици, а до границе министар грађевина и официјери и чиновници додијељени им за вријеме свечаности.

За све вријеме свога боравка Њ. Краљ, В. Краљевић Наследић Данило био је предмет оштре пажње како од стране чланова бугарске владарске куће, тако и од стране представника и заступника страних дворова, бугарских великодостојника, као и од наше колоније, која га је била нарочито поздрављала.

Америка пред кризом

— Опасност по раднике у Америци —

Радни свијет у Сједињеним Америчким Државама налази се пред једном великом опасномјом, која га, само ако наступи, може довести до коначног упропаштења. И кад је таква опасност по радни свијет, који је већ у Америци, онда је јасно да је та опасност у толико већа за оне који тек имају да дођу, јер ће њихов долазак пасти баш онда кад ће се повести борба на живог и на смрт — бити или не бити.

Како и код нас има велики број оних који су понесени за Америку и који су на путу да се наведу преко дебелог мора у нови свијет, то је ова криза и по нас од значаја. Због тога се и нарочито заустављамо на њу како би наш необавијештени радни свијет што боље обавијестили о приликама у Америци и како не би срљали у своју очигледну пропаст.

Хоће ли бити криза? То је питање које данас интересује и капиталисте и раднике у Сједињеним Државама. Капиталисте што ће њихов капитал, у случају кризе лежати бесплодно, а раднике, јер у случају кризе леће бити могућности да ушљед несташнице рада — одговоре својим насупним потребама. У сваком погледу, веома важно питање и по једне и по друге ну по ове друге пуно важније, јер од њега зависи његов тако рећи опстанак.

Овом приликом пријети са двије стране могућност да ће наступи криза. Прва је избор председника, а друга је — пуно јача — царинска тарифа која се претреса на конгресу у Вашингтону. Демократски чланови конгреса су да се ствара царинска тарифа на многе увозне производе, као и да се многи производи без царине увозе, чему је много противна конгресна мањина, коју представљају републикански посланици у Конгресу.

Ушљед тога неизвјесног стања многе железне фабрике Сједињених Држава већ су обуставиле посао, а неке раде с пуно мањих радних снага. Власници фабрика, и поред тога што имају великих паровина са Европу, обустављају посао, јер не знају хоће ли продорити предлог демократских заступника, у ком случају они не би били у стању конку-

рисати старој продукцији кад би се она без царине или са ниском царином увозила.

На основу тих прилика, рад постепено престаје или се само умањава код појединих американских фабрика, гдје су већим дијелом унеспелни наши људи. Та неизвјесност траје по свој прилици до краја јануара 1912 године; дотле ће то питање бити свакако риешено. Конгрес је ушљед божићних празника био прекинуо свој рад, па је наставно држање сједница тек ових дана. Зато ће то ријешење тако позно и пасти.

Буде ли тада примљен предлог демократа, неминуо је пошљедица обустављања рада по многим фабрикама. Та обустава би могла потрајати више времена, по ма за које досадање финансијске кризе у Америци, јер се капиталисте не задовољавају зарадом незнатном; они су навикнути да им њихов капитал баца приход који не би можда износио ни мали дио од досадашње добити.

Пође ли за руком републиканској странци да предлог демократа не буде примљен, остаје пуно мање изгледа да ће бити криза. Републиканске вође готово све претријели би велике новчане губитке у случају успеха демократа, те ће се оне свима расположеним силама борити да се нова царинска тарифа не прими. Они ће то чинити, јер то захтевају њихови интереси, пошто су готово сви ангажовани у тим индустријским подухватима, почевши од самога председника Тафта, који је такође власник и сувласник неколиких фабрика.

И ако мања опет опасност финансијске кризе пријети и од тула да ће наступи ушљед новог избора председника републике. Држава се трудила на све могуће начине, да та опасност на сваки начин отклони, јер су јој честим кризама интереси угрожени. Сем тога, ради се на једном новом пројекту, како би се створио један велики фонд од неколико милијарди долара без утицаја новчаних краљева Америке — и тај би фонд, док не прођу избори, пружао материјална средства банкама које кредитирају индустријска подухвата. Управо ако би се тај пројект остварио, радници не би ни осјетили да живе у данима избора, јер би све фабрике радиле у пуној снази, на побједали републиканци или демократи.

По свему, јасно је, да главна опасност пријети од тога, хоће ли конгрес примити или одбити пројекат демократских заступника о заштити царинској тарифи. У првом случају имали би радници да преживљају горе дане у Америци, него ли када до сада.

У сваком случају треба да будемо приправни на сваку евентуалност, како нас не би изненадила у таквом случају, да не бисмо знали што да чинимо у несташници свих потребних средстава за живот.

Заго у Америку сада не треба нико да иде и да не срља у своју очигледну пропаст.

Хроника

Сад су се сјетили! У отоманској империји на прагу су избори, на је изборна борба већ у великој отпочела. Разумије се, да ни Србине сједе скривених руку. Захваљујући многим својим трезвеним људима Срби су тамо прегли да се отресу наметнутог туторства патентираних патриота и раде на томе да своје пове-

мо пошљова лица и прогласи оци. Кроз густу магу као да се и сунчев зрачак проткрао прозору, па све игра мећ ледених звиједа, те се прелива и разбија по зидовима и намјештају у судици. Дјевојка је била једно створење. Стас јој витак и правилин, а мала некаћена блуза упила јој се уа тијело као савијена гарана очи лако оборила, ил се око окруло чело јој покривено копрчастом косом, поглед јој диван; у сваком покрету драг, па још кад сунчицом зашупти, чисте те очара.

Шта желиш, дјевојко? ушта је предједнило грубо и као од бијеле.

Ти сурови и оштри чиновници баш немају милости.

Дјевојка најјестивије мало приу мараму на глави па ће дубоко удахнути.

— Велика је моја невоља, превелита.

Главе јој, мекан и гузави, продире до срца као оно свирај кад шумири, па се још не престано чује пошљедице звучно гласања, што свакога занесе.

Дине у судија као да се мало разведри. Она упрла очи на крајев лик и елику државног судије, што је умилато пуштају са бијелог зида, да каже ту огромну невољу своју.

Иа она насмехом она ће већ све казати,

ређе поклоне оним честитим Србима, који се нису унрегли ни у чија кола и који ће развити само за добро и корист народа. То као да су осјетили сви они који су се били попили на грбачу народну и радили више за своју личну корист него за општу ствар, па су се нашла јаким погођени. Виде да губе терен под ногама и онда ударили у кукњаву и запомагање како Срби морају да буду сложни, компактни и како треба личне и локалне интересе потпуно одбацити. Као што се зна, до сада су Срби имали три посланика, који готово нијесу ништа за народ урадили. Једва су од себе давали гласа, па и кад су се чули, то је било само онда када су били лични обзори по сриједи. И онако потиштен српски живаљ није ни мало задовољан њиховим радом. Зато хоће да их се отресе и да у парламенат пошље људе, који ће га боље заступати и за његово добро радити. Због тога је сада устао „Вардар“ и у уводном чланку циви и ништи. Узима у заштиту досадање посланике и хоће свој утицај на изборе поново да наметне. Признаје да су Срби до сад били запостављани у свакој могућој прилици, признаје да их је гонио свако коме су под руку дошли, признаје да су се надлежни и власти оглушавали о Србе и њине невоље, али вјешто прећуткује ко је свему томе крив, ма да се добро зна да за све то има у многоме доста кривине баш до посланика, јер су они били једини у могућности и на мјесту, гдје се српски глас могао чути, па и народу помоћи. И док за тај народ нијесу колико до јуче хтјели да чују, сад се увијају око и њега и запомажу. Сад су се сјетили да Срби морају да буду сложни, сад су се сјетили да морају као нераздвојна целина да истунају, на бапају личне и локалне интересе у страну! А гдје им та памет би колико до јуче, када хтједоше народу наметнути за митрополита једног Раденковића и кад почеше ровити и народ мутити противу избора Дожићева и у народу поцјепаост и пометњу уносити?! Зар су својим некоректним поступцима све честито и отреситије изазвали против себе и својом неприступачношћу, надутостију и наметљивошћу народ огорчили, па сад хоће да предају забораву личне и локалне интересе, којима су се тако дрско на сваком кораку руководили?! Створили неслогу, поцјепаост и расуло, па кад се видјели усамљени, онда тај сад вапијај за слогу и јаку целину! Наше је дубоко уверење да српски живаљ у отоманској империји умје да цијени важност избора пред којима се налази и да ће учинити од своје стране све што је у интересу општем, да ће предати и користи послужити и у свему предати општој српској ствари, а то ће усклађено бити и најбоља одмазда онима који су му се на грбачу појели, јер српски и српобивањски за рачун других само да се не види што више користили.

Рашко-призренски митрополит

— Избор митрополита Дожића не може бити уништен —

И у српској и у старој штампи још једнако се расправља питање о изабраном рашко-призренском митрополиту г. Гаврилу Дожићу, који би хтјели неки, на жалост Срби, да пониште. Поводом тога и орган националне странке у Србији, „Српска Застава“, има извјештај из Ца-

риграда о правном стању ствари и како тај извјештај има нарочите важности, то га и ми доносимо. „Српској Застави“ пишу из Цариграда:

„Овдје се у Цариграду сви добри Срби чуде ружном, некоректном држању у питању о избору архимандрита Дожића за рашко-призренског митрополита. Сви ми овдје видимо, да се у овој афери јасно испољава, у свој својој жучности, антагонизам између двије српске државе. Међутим тај антагонизам је до сада сметао свакоме сложном раду и националном напретку српскога народа.

„За чудо је то, откуд да српска влада сад напушта архимандрита Дожића, кад је он десет година школован о српском трошку и кад га је баш српска влада поставила на положај, са кога су, по досадашњој пракцији, узимани кандидати за српске митрополите. Српско посланство заузимао се за Дожићеву кандидацију све док, док неком није пало на ум да заваљачи Богдана Раденковића.

„У Цариграду се чује још и за кампању, коју сад српска влада води против новог митрополита. Та је кампања одиста недостојна. У њој се, на једној страни, нови митрополит најкешње напада и о њему говори као о туђинском измећару, а на другој се страни, како се не желе раздор и неслога у српском народу. А у ствари се тај раздор потпомаже и у народу ствара незадовољство.

„Од како су котиријани дошли до убијеђања, да не могу проћи са својим кандидатом, они су скројили нов план, којим мисле омести потврду новозабраног митрополита. Сад намјеравају дебарскога епископа Варнара изабрати за Призрен, архимандрита Саву за Дебар, а Дожића отјерати у бивше митрополите. Тај је план требао да буде извршен још ових дана, па је, на жалост, пропао.

„Међутим господа при том заборављају, да је забацивање новог рашко-призренског митрополита могуће само на два начина. По једном би он сам могао дати оставку, а по другом би Синод требао да му суди и да га осуди на забацивање.

„Колико ми знамо, г. Дожић није намјеравао давати оставке, и по томе отпадне онај при начин. Како пак г. Дожић није ни примио дужност, бити има какве кривине, Синод га не може ни судити.

„Поздано вас, међутим, могу уверити да Синод неће погашити свој канонски акт ма колико да буду јаки утицаји са стране. Српска влада може само уштити да у недостиг одуговлачи издавање берата, али сам избор не може уништити“.

Политичке вијести

Опасност на Балкану

Из Софије јављају о политичкој ситуацији на Балкану ово:

У свим политичким круговима превлађује мишљење, да никад није била тако велика опасност, да ће букнути буње на Балкану у великој размери као баш у ово вријеме. Посредни повод томе је турско-талијански рат с једне стране, а с друге стране изазивачко понашање Младогурака против немуслиманских народа. Док у средини отоманске царевине владају спорови, дотле је у провинцији завладала права анархија. Македонија се осјећа тако потиштена, да јој не престоје с другога немо отворена буна. Најстарији људи из Македоније и властела дринополскога веле, да је за времена

ПОДЛИСТАК

У МЈЕСТО СЕСТРЕ

— Коломан Миксат —

За леденим својом сједе већ све судије. А постоју се сунчили густа магла на оштру страну, као да чисте хоће да јој прилијеће вријеме. Синод је магла погашила и ледено шифрало на прозорима, као да хоће да каже: „Наше време је прошло“.

У судској дворани тежак загушљив ваздух. Затах од кокоша и испарење од ратаје зашупти, па на горњем зиду једнога прозора пољаво се ширеће контура од тенеће.

Судије се од ушара одвргле у столице. Један склоњено очи, сунчала руке, па само слуша, како штрчи шеро у дванадесет други зидова и забавља се шикомом, шарајући поме по зеленој чоји, а председник сунчао поглед на пог, па брине апољаво чело. Жмиче, брзо шарва очи, дири па врата, кроз које удисе стиснути и онгузачи.

Има ли још кога на пољу зашита сауту опорио гласом.

Само још једна дјевојка, одговори сауга.

Нема уће!

Брата се одговорише и дјевојка уће унутра.

За њом пошља тивка струја ваздуха, те пожа-

султана Абдула Хамиду у доба нареднег прилике било боље него што је сада.

У унутрашњости земље завладача је први неспирит. Власти нису нигде нареду да прибаве законитости чети бар припадни ауторитет. Буна ће дакле букнути већ на прољеће у провинцијама, ако се дојде не сврши рат у Африци. Не ако Италија побједи, одјекнуће то на Балкану са готово непредвиђеним понашањима. Ако што прије европска дипломатија не успије да измири Италију и Турску, букнуће у Цариграду грађански рат и у провинцијама устанак. Поводан мир по Турску, ако не дође до грађанског рата побољшаће би понашање садашњег лопет стања. Овоме стању криво је унајтавање сад српског, сад бугарског, сад кројог племена. Ниједна од ових слободних држава не буну становништво. Оно је само и доста јадно под младотурским режимом. Дипломате у Цариграду гледају са страхом у будућност Балкана те уиру све силе да не дође ни до какве комбинације.

Руски велики књаз у Биограду

За вријеме свечаности приликом проглашења пунољетности престолонашљедника Бориса у Софији, позвао је српски престолонашљедник Александар, који је тамо заступно свога оца краља Петра, руског великог књаза Андреја Владимировића у Биоград.

У понедељак у јутро у 6 сати стигао је велики књаз са својом пратњом у Биоград. Железничка станица била је већ у рано јутро пекићена барјацима и украшена цвићем, а пред долазак великог књаза изашла је на станицу војска.

На станици је у сусрет дошао краљ Петар.

Кад је воз ушао у станицу, војна музика је заувирала руску химну, а након подрава с краљем Петром, српску народну химну.

Неско дана касније подне је био у почасти великога књаза свечани дине у кошаку, а након динеа је велики књаз Андреја отпутовао за Петроград.

Српство

Помагање ветешких друштава. Пред Народну Скупштину у Србији је изнет на ришење нов предлог закона о помагању витешких и културних друштава. По том законском предлогу сва удружења, којима је задатак да помажу физичко развиће народа, да у народу буде и учвршћују дух витештва, војничких врлина и родољубља, стоји под заштитом државе и могу добити од ње помоћ. Тога ради, ставља се на расположење председнику министарског савјета сваке године сто хиљада динара, које ће он, по споразуму са министарским савјетом, дијелити тим удружењима. Стрелачком Савезу издаваће држава још гуравана врлина најорднарије плачке и грабеж. Тако је откривено, да су они, који су управљали тим друштвима, престо трговали са њима. Они су сами за свој рачун осигуравали поједине, па су послале та осигурања преносили на имена умрлих и подизали велика осигурања, док су одуговлачили исплате онима, који су осигуравали своје и сасвим правилно стекли права на осигурање. Како се утврдило да су та друштва била праве разбојничке пећине, то је једно од њих, Јадран, већ затворено а његов управитељ и благодотик затворени. Интересантно је

Проглашен за умоболна. Познати дефраудант Лазар К. Мандровић, који је покренуо новац Матице Српске у Новом Саду, проглашен је од пенитанских лекара за умоболна. Према томе он ће бити ослобођен од сваке одговорности за своја недела пошто је неурачуљив!

Монополски приходи у Србији. Приходи монопола у Србији за 1911. год.

— Ах, Боже слатки! Ни сама не знам, да шта би мене осудили — та ја пијесам на мушине увиједила.

— На што си онда дошла овако, дудице?

— Е, на то се, молим, некако тако десило, да је она ушла, када је та „нема еснар“ била код вишег суда. Баш хтедосмо да је отиразимо на гробље, кад стиже та лоповјест због „по године“, то јест, да ипак мора издржати казну. О, колико је изнекивала ријешење, јадница!... Баш је добро, што није дочекала. Није она ни мислила, да ће тако бити.

Притом јој сузе грнуше на очима, да једва је могла наставити:

— На кад је већ очи за навјек склопила, а уста за увјек затворила, ми се договорисмо са малом, да све поправимо, што је она учинила због свога драгана, кога је до крајности волела. Дакле, смислили смо...

— Шта, дијете моје?

— На мислили смо, да јој прах и пепео добије вјечита мира и покоја. Нека нико не каже, да је штогод дужна остала; моја ће чати платити дуг, а ја ћу издржати уједно и то пола године.

Судије се насмијаше и погледаше један на другог: „Како је мило, како је проста та дјевојка!“

износи 56,678.433 дин. Већ су по за претприлику, 1910. годину за 7.459.766-51 дин. Појединачи монополи су од прихода: дукачи 19,077.083-55 дин, се 5,820.621-68 петролеум дин, 3,807.027-46, хартије од вредности дин, 7.193.447-15, жижице 1.203.274, цигар-папир 1,431.556, цигарина 15.159.703-85 и пивске марке 2,374.719-45 динара.

Пруга Параћин — Зајечар. У недељу је пуштена у саобраћај цијела нова железничка пруга у Србији од Параћина до Зајечара. Такаса за пренос одређена је 6 пара по километру. Дужина пруге износи око 103 километра.

Нова Муратова слика. До године биће у Млецима уметничка изложба, на којој ће изложити познати наш сликар Марко Мурат своју најновију слику Обретење главе кнеза Лазара.

Новосадско позориште у Босни. Кроз кратко вријеме српско позориште из Новог Сада долази на гостовање у Сарајево. Ради тога је сабор босанско-херцеговачки ријешно да се том приликом овом српском позоришту да новчана помоћ. Колика ће та помоћ бити не зна се, али држи се да ће бити 9.000 круна. Хоће ли из Сарајева ово позориште ићи у Мостар и Дубровник како се раније говорило, не зна се.

„Привреда“ и власти у Босни. Као што је познато, прије скоро три године основано је у Босни и Херцеговини српско друштво „Привреда“ са задатком да ради на економском и привредном напретку српског народа. На и ако је то друштво одмах послало властима на одобрење своје статуте, требало је да прођу дине године док је надлежна власт, не могући оспорити егзистенцију једног чистог привредног друштва, одобрила пратила. Али, ако је влада то учинила, она се није одрекла да на други начин ставља сметње овој важној српској народној установи. У статутима, које је влада одобрила, предвиђено је оснивање окружних одбора, јер задатак друштва није ограничавати, већ протегнути на цијелу земљу. Сада влада, да би спријечила развијање друштва и његовог рада, који би био од огромне користи за тамошњи српски народ, не дозвољава оснивање окружних одбора, ма да је то претходно одобрила чим је одобрила статуте, који предвиђају оснивање таквих одбора!

Словенство

Посмртна друштва у Хрватској. Нешто слично ономе што се десило прије дуже вријеме у Србији са разним укупним и утадбеним друштвима, сад се одиграва у Хрватској, са тзв. посмртним друштвима. Тамо су прије кратког времена основана посмртна друштва „Јадран“, „Балкан“ и „Загреб“, која су под видом осигуравања врлина најорднарије плачке и грабеж. Тако је откривено, да су они, који су управљали тим друштвима, престо трговали са њима. Они су сами за свој рачун осигуравали поједине, па су послале та осигурања преносили на имена умрлих и подизали велика осигурања, док су одуговлачили исплате онима, који су осигуравали своје и сасвим правилно стекли права на осигурање. Како се утврдило да су та друштва била праве разбојничке пећине, то је једно од њих, Јадран, већ затворено а његов управитељ и благодотик затворени. Интересантно је

И лице предједничко као да се откривило, као да није више тако ледено од силних церемонија. И као да сада не брише очим жутих румцем толико своје чело, колико нешто ниже чела...

— Добро је, добро је, дјевојко — рећи ће тихо и љубазно. Али стани за часак... не може да ми падне на памет...

Притом се нешто задуби у мисли.

— Јест, јест, била је велика забуда у тој ствари. Ми смо нам послали погрешну пресуду.

Велике, сесте очи своје дјевојка живо управи на старца, те му уздрхталим гласом нагло прекиде ријеч:

— Ето видите, ето видите!

Као неки дирљив укор био је у тим њезним, звучним ријечима.

Стари предједник се поново маши за румбаци. Сувова овај човек сасвијем се разљезло. Затим приђе двојици, те је њезно поглади по пријој коси.

— Тако горе, рече, дружице су јој судили. Иди кући, дијете моје, поздравни своју мајку и кажи јој, да ти је сестра Ана била невинна.

— И ми смо тако мислили! промуча дјевојка, лако уздахнувши, и оде кући и радосна и тужна.

само како су власти у онште могли да дозвољавају да оваква друштва постоје и да не воде контролу о њима! Поводом тога загребачки листови су устали противу свију ових друштава и траже да се сва забране како не би и у будуће плаћали лаковјерни свијет.

Затворен универзитет. Ушљед познатих демонстрација студената загребачког универзитета, када је дошло и до крвопролића, јер је полиција на студенте пуцала, загребачки универзитет је затворен. Сад јављају из Загреба да је то учињено зато што се води истрага како би се видјело до кога је кривица била што је крв проливена. Као што се зна, студенти су хтели да држе протестну скупштину у згради универзитета, али им то није дозвољено. Они су онда пошлели пред универзитет и таман почели да држе говоре, полиција је на њих навалила и том приликом масу њих озлиједила, а неке и тешко ранила. Кажу, да је та грубост према студентима само од туда што је нови бан љут на њих што нијесу на своју забаву хтели да позову баншну чак ни онда када им се она понудила!

По листовима

Чешки и југословенски проблем

„Словенски Народ“ бави се чешким и југословенским проблемом, те вели, да се данас већ и међу Нијемцима шири све више увјерење, да се не смије више нико играти с проблемима, који се неодољивом силом намећу и на сјеверу и на југу монархије. Увијек више преотима мах увјерење, да ће у скорој будућности доћи до остварења чешких и југословенских тежња, ако не судјеловањем њемачкога народа, а оно против њега. Има међу Нијемцима и међу владиним круговима људи, који додуше наглашују, да је у интересу државе, да се чешко и југословенско питање што прије ријешни, и тако дефинитивно макне са свијета, али ипак заступају становиште, да се ти проблеми дају радикално а тиме дефинитивно ријешити само тако, да се железном руком у замекну угуше и чешке и југословенске тежње, за провођење народне јединицавости. Ово становиште заступа и њемачка штампа. А да би тим лакше придобила мјеродавне кругове за политику, железне руке против Чеха и Јужних Словена, тврди, да би ожигворење чешких и југословенских захтјева и тежња значило пропаст и конач хаосбурну монархију.

Али ко објективно загледа данашњи положај у монархији видеће, да опасност по опстанак монархије пријети не од словенске стране, него од оних, који се у својој засијенљивости и борнираности противе природном развоју односа. Ништа друго не желе ни Чеси ни Јужни Словени, него комадић простора на сунцу, простор, на ком би лако слободно народно дисали и живјели. Тај комадић простора припада им по свим бојским и људским законима; то ће они с правом извојевати, па се противили томе и све паклене силе. Седам милиона Чеха на сјеверу, осам милиона Југословена на југу, то је сила, која се не да сатрти. Горе на сјеверу стародавна чешка култура, сјајна народна прошлост, овдје на југу непроцењив грађански положај, народ млад, који тек ступа у живот, то су фактори, који морају прије или касније играти одлучну улогу у развоју аустро-угарске монархије. За то је спас и будућност те монархије у њима.

Фрањо Фердинанд у Берлину

„Berliner Tageblatt“ саопштава с великом резервом, да је аустро-угарски престолонашљедник надвојвода Фрањо Фердинанд приликом својега боравка у Берлину водио преговоре политичкога садржаја. У тим преговорима истината се једна темељна нота: нужда зближења са Русијом. Повод томе, вели, дају прилике на Балкану. Престолонашљедник данас симпатије зближење према Русији, а у том га мишљењу подупиру и утврђују и његови војни савјетници који желе, да на Балкану Русија и Аустро-Угарска узajамно раде.

Кратке вијести

† **Александар Бисон.** У Паризу је преминуо у 71 години писац познатих комада „Контролор вагона за спавање“, „Покојни Тупишел“, „Госпођа Бонивар“ и т. д.

— **Александар Бисон.** У ношљедње вријеме он се био сасвијем повукао и у Паризу био готово заборављен, ма да му је његово име раније блештило на објавама готово свију булеварских позоришта. Вјешто заплићући догађаје у комаду, држао је Бисон гледаоце у највећој зепелости и још вјештије је догађаје расиљетао и доводно до угодних расиљета, да су његови комади раније гледани врло

радо, па и на стране позоришне претсени. Он је био писац старе школе, радио је за булеварска позоришта и створио је нову врсту француских војала „Article de Paris“. Као писац старе моде овако брзо као што се настао и бризгало, тако је још брже забрављен и још се да њ знало на страни, пошто су његови комади били уграво намјењени експорту. Па ипак све то није сметало уприви нашега позоришта да његове комаде трпа у модерни репотоар и да их назива најмодернијима! Писац старе школе, писац старе моде, забрављен и преживио, а код нас га истичу као модерно!

Драма Бановић Страхиња. Овијех дана приказивала се у загребачком позоришту драма у три чина од Милана Огризовића „Бановић Страхиња“. Комад је потпуно пронао. Загребачки листови се изражавају да је овај комад испод критике и криве уграву што је у онште дозвољавала да се овако незграпан комад приказује и извргава ругу народна позелија. Служе је ове драме из народне песме под истим насловом, кога почиње ријечима: „Неко беше Страхињу Бане...“ За трећи чин је узео грађу из песме „Зидане Скадра“.

Нансен у Бечу. Гласовити истраживалац сјеверног пола Ф. Нансен на путу по Европи посетио је у Беч, гдје је био свечано дочекан. У част његову бечки географски завод, чији је он почасни члан, држао је на универзитету свечану седницу, на којој је Нансен држао предавање, у коме је доказивао да су први Норвежани открили Америку, јер су они та њу знали на 500 година прије Колумба. Послије предавања био му је приређен банкет.

Прилике у Хрватској. У Хрватској и Славонији с дана у дан су теже политичке прилике, што се најбоље види по листовима који тамо излазе, јер се непрекидно забрањују, те нема готово листа у коме није ма шта забрањено.

Фузија у Босни. Обје католичке странке, Хрватска Заједница и Хрватска Удруга, фузионисале су се. Услов за фузију је био да се познати надбискуп Штадлер удаљи од Заједнице.

Еренталу иде на горе. Из Беча јављају да је грофу Еренталу стање здравља пошло на горе и љекарским консилијумом утврђено је да му се живот налази у опасности.

Изложба у Риму. У понедељак је у Риму у присуству краља и краљице отворена међународна изложба за специјалну хигијену.

Предсједник адвокатске коморе. За предсједника адвокатске коморе у Сарајеву изабран је д-р Роткопф.

Дневник

Краљ о миру. Његово Величанство Краљ примио је за вријеме краткога боравка у Берлину уредника тамошњег листа „Локаланцајгера“, којем је, измеђ осталог, рекао, да не вјерује, да ће овога прољећа на Балкану бити каквих заплета.

„Браник“ о Краљевом путу. Новосадски „Браник“, којим управља чувени родољуб српски др. Полит Десанчић, саопштава на уводноме мјесту чланак о Краљевом путу у Русију. У чланку се придаје велика важност томе путу и одаје заслужено признање Господаревоме родољубивоме раду.

Краљица на Ријечи. Њено Величанство Краљица учинила је ономад по ономе лијепоме времену на аутомобилу шетњу до Ријеке, откуда се истог дана вратила на Цетиње.

Био на Ловћену. Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко, праћен од неколико официра, учинио је јуче изјутра на коњу излет до Ловћена па је, на коњу сишао, преко Кука, на Крстац и Његуше, гдје га је очекивао дворски аутомобил, на којем се синоћ вратио у пријестоницу.

„Завјереник“ Булатовић. Биоградска „Политика“, неисцрпна у лажима и клеветима противу Црне Горе, хоће на силу Бога од Булатовића, који је ухапшен у Цариграду, да направи подметнутога агента наше владе. Тај неваљали

лист, којем је противу Црне Горе све допуштено. измислио је глупу лаж, да је Булатовић био у договору са мјеродавним круговима на Цетињу, и да је, по раније утврђеном плану, пред цариградском полицијом почео теретити некакве црногорске емигранте. Изгледа да некимa није савјест чиста, те унапријед тврде, да је све лажно што Булатовић открива, ма да до сад није ништа ни открио, јер нема шта открити!! Бојећи се своје зле савјести, они Булатовића хоће да направе агентом црногорске Владе! У ту сврху измислише, како је свакоме у Цариграду од неко доба упало у очи, да Булатовић раскошно живи и ако нема зараде.

Све је то, наравно, изврнуто и слагано у злој намјери. Све је то учињено само зато, да би се забашурио траг неваљалица и правим злочинцима. На основу свега овога, а и на основу досадашњег искуства, ми бисмо прије могли тврдити, да је та „афера“ Булатовића дјело „Политикиних“ тајних пријатеља и помагача. И то је једна њихова небратска подвала, да би наудили угледу ове земље. Узалуд им труд. Познали смо се!

Подјела униформе. У Војном Стану 21. ов. м. подијељена је нова униформа војницима из батаљона цетињског. За цијело вријеме у Војном Стану бавио се и министар војни г. бригадир сердар Ј. Вукотић, који је био особито задовољан кад је видео онако велики број војника испуњених, који су са нестрпљењем очекивали, да им се униформа подијели. Онако стаситих, развијених и дивних младих г. министар није се могао довољно да нагледа, те је био необично расположен и свакој чети држао лијепе говоре, а војници су га са задовољством слушали, старим ратницима г. министар Вукотић дао је овом приликом богату напојницу. Послије подјеле униформе господи официри дали су упутства о чувању униформе. Војници су се разишли у 1¹/₂ сат после подне. Истог дана подијељена је униформа и бригади ријечно-љешанској.

Свечана забава. Прво дилетант-позоришно друштво у Подгорици, које стоји под високим покровитељством Њ. В. Књаза Павла, приредило је синоћ у просторајама подгоричке основне школе свечану забаву с играчком у част ослобођења Подгорице. Предсједник друштва Ф. Протић у част ослобођења држао је приликом говор, затим је била приказана јуначка игра с пјевањем „Хајдук Вељко“, а на крају је настала играчка.

Контрабандирање. У пошљедње вријеме се у велико почело да кријумчари. Зато ћемо у будуће у нашем листу износити имена свију оних, који се буду ухватили у контрабандирање, које је, својом добом, заувек велики обим. Дакле, упамет се, који не желе, поред законом прописане казне, да им имена изађу на јавност за оваква нечасна дјела.

„Дан.“ Свеска шеста, за август, књижевни лист „Дана“ изашла је на пет табака. О њој ћемо у идућем броју опширније проговорити.

Кинематограф. Почетком ове недеље отпочео је поново у нашој престоници рад кинематограф, који је наишао на врло лијеп одзив код наше публике, а синоћ га је својом посјетом удостојио и Њ. Краљ. В. Књаз Мирко и врло отијена публика. И у уторак 31. ов. м. у Зетском Дому биће потпуно нов и врло занимљив програм: Лов на лавове у Африци; Војник из љубави, шала;

Љубав брата и сестре, величанствена драма; Милер добио балон, шаљиво; Са крунисања у Лондону, II серија; Смотра флоте; Два у униформи, американска драма; Дон Жуан хоће да се жени шаљиво. и т. д.

Почетак у 8 сати. Улазнице се могу добити и раније код Р. Андрића.

Вријеме. Док у нас готово цио мјесец јануар траје југовина са кишима, дотле су по средњој Европи највећи снијезни сметови. По Њемачкој, Русији, Аустрији, Мађарској, Србији нападао је велики снијег. На многим мјестима обустављен је саобраћај. У Њемачкој је зима, каква се не памти. У Лондону нијесу запамтили такву студен од прије 45 година. По Шпанији, Италији, Грчкој поплаве, југовина и олујина владају као и у нас. Сви су изгледи, да ћемо и ми имати још доста снијега.

Прилог. Уз данашњи број нашег листа налази се прилог: књижевни оглас, којим др. Мојсије Стојков, доцент богословије у С. Карловцима позива на претплату на књигу „Опћа црквена историја“ са црквеностатистичним додатком по слободним предавањима Јевсевија Поповића, професора на православном богословском факултету у Черновцима, ц. кр. дворског савјетника, са поправкама и допунама автора издали слушаоци православног факултета у Черновцима као манускрипт.

Књижевност

Европа и Црна Гора. Администрација књига д-ра Владана Ђорђевића у Биограду објавила је, да је дата у штампу прва свеска д-р Владанове нове књиге „Европа и Црна Гора“, која се односи на однос Црне Горе према Турској, Русији и Млетака у осамнаестом вијеку. У позиву на претплату вели се:

„Црногорски дио списа „Европа и Балкан“ исписан је због саврим повећане грађе из осамнаестог вијека тако велики, да се морао подијелити у четири свеске. Прва обухвата односе Црне Горе са Турском, Русијом и Млетцима у XVIII вијеку, друга односе између Црне Горе и Аустрије у XVIII вијеку, трећа и четврта дилематску историју Црне Горе у XIX вијеку до Берлинског Конгреса закључно. Ушла је у штампу и разаслаће се претплатницима чим буде готова свеска прва с оваквим распоредом садржине: Приступ: како данас стоји у науци питање о независности Црне Горе од пошљедњег Црнојевића до Владике Данила; Прво изасланство Русије у Црну Гору; Црногорска изасланства у Русију и у Млетке; Црна Гора између Русије и Млетака; Мисија Владике Василија у Русији; Владика Василије у Црној Гори; Друго путовање Василијево у Русију; Мисија руског статског савјетника Пучкова у Црној Гори; Лажни-цар Шћепан Мали; Руски књаз Дугорук и Шћепан Мали; Шћепан Мали и дубровачка република; и Јован Радоњић „гувернадур над свом Црном Гором“.

Издање ове свеске потпомогнуто је из књижевног фонда Илије М. Коларица. Друга свеска („Црна Гора и Аустрија у XVIII вијеку“) биће засебно издање Српске Краљевске Академије. За трећу и четврту свеску јавићемо доцније. Отварамо уште претплатника на прву свеску, у формату у коме је прва књига списа „Европа и Балкан“. Цијена је првој свесци за претплатнике три данара (односно перпера или круна); дућанска цијена биће 4 динара. Са претплатом треба похитати, јер без новца нећемо никоме књигу стати. Ко пошље новац за више од 20 претплатника може задржати за свој труд 30%. Од прве књиге „Европа и Балкан“ имамо још неколико егземплара на расположењу. Цијена је 8 динара или круна“.

Мићун М. Павићевић: СТАРИ МОТИВИ, књига I. У издању књижаре А. Раиваји, на Цетињу, изашла је из штампе књига pjesама М. Павићевића под насловом *Стари Мотиви*.

Књига има 30 страница обичне осмине а садржи осам pjesама и девету посвету „Сенима Црногорских Витезова“. Хартиса је веома солидна и у опште техничка страна књиге потпуно задовољавајућа. Цијена тој је умјерена — 60 пара.

Ми ћемо бачити један кратак критички преглед и на ове pjesме г. Павићевића

као и у опште на његову pjesничку способност.

Човјек дјела мислима и осјећајима. Што су мисли и осјећаји већи, то су дјела савршенија. Али и најбоље мисли остају мртве и невидиме без осјећања. Осјећања су та, која материјализирају мисли у спољашњем свијету и у опште која покрећу људску вољу у акцију. Томе елементу душе — осјећањима — има човјечанство једино захвалити за сву културу и за сав прогрес. Гдје, пак, постоје извјесни мисаони елементи они се могу довести помоћу осјећања у такав одношај, да те дотле мртве мисли претворе се у праву буру, чије су пошљеднице дјелање и оживотворење тих мисли, а у крајњем случају, при препрекама, могу да буду толико силне, да доведу и до свјесног жртвовања и самог овог физичког бића. *Отуда и јесу мисли жена а осјећају су муж.* — Начин којим хоћемо да утичемо на човјечији дух и да у њему створимо осјећања, треба да буде одабран, како по фирми тако и по садржини. Но, ничим се не може тако утицати на стварање и буђење осјећања као што се може умјетношћу. Али зато се баш и тражи од праве умјетности, да има поред лијепе форме и одабрану идеју; јер што је год узвишенији предмет идеје умјетникове, то су и осјећања узвишенија која идеја побуђује.

Ове најновије pjesме г. Павићевића заслужују потпуно литерално пажњу, јер су оне нешто најбоље у нашој позитивној белетристици, како по својој форми тако и по идејама. Ритам је у њима потпуно тачан, складан и у опште музикалан. То све чини да је свака његова идеја толико живо и пласично представљена, да чак и поједини елементи духа тих његових pjesничких мотива имају невјероватну чулну живост, која силно потреса. Пјесник пјева од природе инстинктивно — са срца, јер нема никакве усиљености, те ради тога његова идеја и дани јој pjesнички облик представљају једну савршену целину. Он није нигде жртвовао идеју ради слика, нити пак овај ради идеје. С друге стране дух нашег pjesника не бави се ниским чулностима и књижевним мотивима. Напротив, он види срећу у друштвеној целини, ван себе и појединаца; он хоће да се све потчини, па и тијело и дух, да стави у службу узвишених патриотских циљева. Његови су јунаци свијетли карактери из наше прошлости. Пјесник је био при овоме толико природан, представљајући мушке подвиге својих јунака, да нам је илустровао таквом живошћу околину и потребите догађаје, да видимо јунаке и њихова дјела, знаци и видјети и околину, у којој су они никли, расли и дјелали. Јунаци pjesникови су чедни, величанствене природе. Његови се бркови не могу замислити без стијења, врели, гора и планина.

Као што се види из цитата његових pjesама, pjesник је највише, да одржава и буди патриотизам на сувором пошљем струјама, које су почеле да убијају сваки пошљет ка општој ствари и пожртвовању. Он види славу, моћ и величину свога народа само у једној снажној и великој српској држави; и опомиње с тога да је све мало и ничитаво при рјешавању тога највећег народног проблема. Мотиве за овај свој рад pjesник је позајмљивао с богатства вредна народне прошлости дајући им снагу, живост и умјетнички облик.

Ми ћемо у главном за све ово што наведосмо навести само неколико примјера из самог дјела pjesниковог. Тако, описујући нам витешку предигру његовог јунака — Ј. Пеширена — даје нам у исто вријеме и једну веома живу слику:

„Јутро... Сунце у прамен се таме свило,
И стидљиво к'o нерава међу граи,
У јутрашњој сумњини лине крило,
Тек по некад из тле који зрачак капе...“

„Велестово међу горске каанце тоне,
Међу крипе тамо амо куће шире,
Из урвина колути се дима тоне —
То пастири у разданик патре шире“.

Или ако ћете слику самога јунака:

„Мрк, сиван, страпан к'o Краљевић Марко,
Сједи под сјеном једногхе граи,
Пошљ бртки гласи опшном позакo,
И брине вишћем маз крви из раи“.

Патриотизам pjesников и безбројна љубав према кршиној отаџбини, види се и у јуначкој исповијести његова хероја, Пеширена, који с пунином поносом узвикује:

„На камену родила ме мајка стара,
На камену пјечо живим, храну сјем,
Камен ми је дао име горског цара,
Из камена љековиту воду пијем“.

„Овај камен окутан је морем крви,
Он је синови једнога ми а крвава,
Још из њега пренеконска крвца крви,
Он је браћен и оубиш врхом маи“.

Или, гдје у „Сенима Црногорских Витезова“ непосредно pjesник позива на прегнућа и на јуриш за величину Српства. По pjesнику је Геније и Надчовјек онај, који Српство уједини:

„Из згорашта и пепела, гдје поноћни дуси лете
Нека букне плам прегнућа и заграми глас сазнаи,
Нека небо закрвави огњем гњева и освете
И откуцне час свечани видовданског покајаи“.

„Нек риповска моћ и сила заточника за слободу
Буди свијет и распли дух подмлатка, који чека
На Генија што ће доћи да раскине оков роду,
И да Српство уједини силом снагом Надчовјека“.

Ми не знамо како ће се остала критика одазвати о овим pjesмама, али, ако би ова била објективна, без личних мотива и политичке тенденције, она мора о њима дати један најљепши и најповољнији суд.

У осталом о вриједности г. Мићуна Павићевића као pjesника, дао је свој јаван суд и цијењени румунски научник д-р Илија Барбулеско, професор славистике на универзитету у Јашу и члан румунске академије Наука, говорећи, да је г. Павићевић један *јак и силан лирски таленат*.

Честитамо г. Павићевићу на успјеху, који је овим својим новим дјелом постигао, са жељом, да и у будуће својим творевинама потпомогне нашу и иначе сиромашну књижевност а нарочито као што је наша белетристичка књижевност. И с тога ову његову књигу најтоплије препоручујемо нашој читалачкој публици.

Јус.

Разне вијести

Љубавна драма у Пешти. Секретар у гарскога вртарскога друштва Виктор Вилингсдорфер пронашао је прије три године 23-годишњу Антонију Енглер из Марбурга, која је била онда у посјетима у Пожуну. Он јој је обећао и женидбу, па се и старао за незаконито дијете, које се родило у овом односу. Он ју је и наговарао да дође у Пешту и прибавио јој је ондје мјесто у великој посланичарници. У задње ју је вријеме почео занемаривати и зло с њом поступати. На питање да ли је кани већ једанпут узети није Вилингсдорфер ништа одговорио и још истог дана је прекинуо с њом свезу. И она је дошла узрујана к њему, али би јој речено да га нема. Но дјевојка га је видјела, ушла к њему у собу и испалила на њега из револвера. Зрно је промашило. Дјевојка се на то онесвијестила. Кад је он видео да му више не пријети опасност ударио ју је неколико пута ногом и отишао изван. Дјевојку су после отпремили у полицију због покушаја убиства.

Отац и кћи. Берлинска полиција ухапсила је механичара Зирнера и неку г-ђу Гула из Беча, кћер берлинскога кројача, јер је она покушала да глоби свога оца за 10.000 марака. Кројач је до пред 30 година живио у Бечу, а када га је стала жена његова варати, оставио је њу и кћер и отпутовао у Берлин. Прије некога времена сазнали су мајка и кћи, да се он у Берлину поновно оженио и да је врло имућан. Сада се стао завлашати са дјетовима пунима грожење механичар Зирнер, да ће пријавити кројача ради двоженства, ако одмах не пошље 10.000 марака. Кројач се причинио, као да пристаје на то па је позвао Зирнера да дође у Берлин. Збога у одређено вријеме дођу Зирнер и његова жена кројачу, па изаве да су дошли у име његове жене, да ствар уреде. Но онај, који их је примио није био кројач, него полицијски чиновник, који их је отпремио полицију. Ондје се испоставило, да је Зирнерова претплатница кројачева властита кћи. Обоје је ухапшено.

Биљежник

— У Москви се након маскираног бала убила позната руска глумица Ширеникова. Повод самоубиства је болест.

— У Галицији су ухапшене многобројне уходе, али није било могуће ући главном кривцу у траг. Сад је установљено, да је ондје недавно ухапшени Пелка такође био ухода. Пелка је од 1896. имао своје сједиште у Бечу, од куда је под разним именима оперирао. Пелка се дочепао мобилационих планова поседа у Пржемислу, Лавову и Кракову, али се досега још није могао установити, да ли их је изручио коме. Истрага заузима велике димензије.

— 45-годишњи поручник Јиндрих, сад на довуку у Прагу, наишао је суициру свога становника 37-годишњу Јосифу Кнасел, испавивши на њу хитац из револвера, после чега је себи пререзао бритвом врат. Јиндрих је госпоњу Кнасел напастовао својим љубавним понудама, па кад је она то казала својој сусуди, овај му је отказао стан.

На „Цетињски Вјесник“ најбоље се претплатити код поште.